הרב ברגמן (במרכז) מסרב להעיד בפני ועדת הסנאט
"כדי שלא אפליל את עצמי..."

סנאטור יעקב
בהנהלה

סגן־נשיא רוקפלר
במימשל

ראש־עיר בים
בבנק

שערורייה שמות המוכרים לאמריקאי הר־גיל הרבה יותר: ראש־עיריית ניו־יורק, היהודי אברהם בים; הסנאטור יעקב יעבץ; השופט הפדראלי יעקב פאשברג ואספן־התרומות הרפובליקאי הידוע שמואל האוסמן.

התעשרות משפחתית

ב מרכז השערוריה מתנוסס במ־פורש גם שמה של מדינת ישראל. שכן, חקירת הוועדה המיוחדת של מדינת ניו־יורק, בראשות הציר אנדרין שטיין, העלתה בין השאר כי הולנדר נהג לזקוף את הוצאות נסיעותיו לישראל לחשבון כספי בתי־האבות.

פרשת הולנדר היא כעין העתק של פר־שת ברגמן, אשר קיבלה השבוע מימד חדש בשל סירובו של זה להעיד בוועדת־החקירה של הסנאט האמריקאי. העיתונות האמריקאית טיפלה ארוכות בשאלה האם נתן סגן־נשיא ארצות־הברית נלסון רוק־פלר חסות לברגמן, כאשר בפרשה זו מעורב אותו אספן־תרומות שמואל האוסמן, שהיה ממקורביו של רוקפלר עת היה זה מושל מדינת ניו־יורק.

הולנדר (62) הוא נשיא־הכבוד של איר־גון בתי־האבות בניו־יורק ובעליהם של ארבעה בתי־אבות. על דרך הפעלתם של בתי־האבות שלו נמתחה ביקורת עירונית בשנים 1960 ו־1967.

בארצות־הברית משלמת המדינה תשלום קבוע לבתי האבות, לכל מיטה מוחזקת, ככל שבית־האבות חוסך בהוצאות ההחזקה, גדולים רווחיו. כך, למשל, בחקירה הנעשית עכשיו על בתי־האבות של ברגמן, הת־

נשיא־כבוד הולנדר
הרשת השנייה

ברר כי תחשיביו של ברגמן לגבי אחד מבתי־האבות שלו, זה שחוקם במקום מלון פארק קרסנט ברחוב ה־96 בניו־יורק, הראו כי המוסד יכניס בשנת 1973 רווח נקי של 833,500 דולר. זהו רווח של 1600 דולר לכל אחת מ־520 המיטות שבו, או החזרה — תוך שנה — של 57.5% מה־השקעה בהקמת בית־האבות, שהיתה 1.45 מיליון דולר.

אגב, ההוצאות שמסר ברגמן למחלקת הבריאות של ניו־יורק לגבי שנת 1973, הראו הפסד של 149 אלף דולר. נראה כי הפסד זה לא הדאיג אותו כאשר משך לעצמו ולשני בניו — סטנלי ומאיר — משכורות של 78 אלף דולר עבור שירותים שונים.

חקירת המצב תכספי של 40 בתי־האבות של ברגמן ושות' הראו, כי הם מכניסים מדי־שנה 40% על ההשקעה! דין־וחשבון פנימי של רואה־החשבון של ברגמן, שמואל דחוביץ, גילה כי השווי הנקי של רכושו של ברגמן עולה על 24 מיליון דולר, וכי בשנת 1974 לבדה הגדיל את הונו ב־4.3 מיליון דולר. (הסיפור המלא על ברגמן — העולם־הזה 1950, 1949, 1948). אותו דחוביץ סירב להעיד לפני ועדת הסנאט האמריקאי בימים אלה בטענה כי עדותו עלולה להפליל אותו.

רשת בתי־אבות נוספת

מ כאן שכאשר הגיע הולנדר לאר־צות־הברית בשנת 1952, לא סתם פנה מייד לעיסקי בתי־האבות, כמו ידידו ברגמן. הולנדר טען כי עשה כסף רב במיסחר במזון באירופה המרכזית בשנות ה־50', וכי כסף זה איפשר לו להתחיל את דרכו בארצות־הברית. כאן נכנס מייד לעיסקי בתי־האבות מהגדולים בניו־יורק. בשנת 1970 נכנס להרפתקה גדולה, ה־נחקרת עתה ביסודיות. הוא הקים את בית־הספר לאמנות סורן, בבניין ברחוב ה־44, אשר נתרם על־ידי הממשלה הפדראלית.

הולנדר הוא יושב־ראש חבר הנאמנים של סורן, ועימו בחבר־הנאמנים יושבים ראש־עיריית ניו־יורק אברהם בים (שהיה קודם יושב־ראש אמריקן בנק אנד טראסט קומפני בניו־יורק, השייך לבנק סוויס־ישראל בשווייץ ולקבוצת פילים קלוצניק ואייב פיינברג. זה היה הבנק של עסקי ברגמן והולנדר. הסנאט האמריקאי דורש בימים אלו את חשבונותיו של ברגמן מן הבנק).

עוד ישבו בחבר־הנאמנים גם הסנאטור יעקב יעבץ, השופט יעקב פאשברג ושמואל האוסמן. בסוף שנת 1972 מכר הולנדר את ארבעת בתי־המחסה שלו לטורן, ב־29 מיליון דולר. טורן השכיר את בתי־האבות חזרה להולנדר תמורת 1.4 מיליון דולר לשנה. חוקרי הממשלה האמריקאית בודקים עתה גם את משמעויותיה של עיסקה זו. בינתיים הם גילו כמה דברים מעניינים ביותר.

קשר לפשע המאורגן

כ ך, למשל, התברר כי כל חשבונות דירת־הסאר של הולנדר כוסו על־ידי בתי האבות, כהוצאות רפואיות.

בתי־האבות שילמו גם את הוצאות נסי־עותיו של הולנדר לישראל, ואפילו את כל שאר הוצאותיו האישיות, כמו דמי־חנייה, כרטיסי־אשראי ועוד.

תשלומים כאלה הם בניגוד לחוק ה־אמריקאי, שכן בתי־האבות מקבלים מ־ממשלת ארצות־הברית הקצבות כדי לכסות את הוצאות אחזקת הזקנים, ולא את הו־צאותיו האישיות של בעל העסק.

בינתיים, בעוד שמה של ישראל נקשר בשערוריית הולנדר, נחשפים הקשרים ש־בין ברגמן לבין הפשע המאורגן האמריקאי. רוקו סקארפונה, שוטר־לשעבר במישטרת ניו־יורק, העיד בפני ועדת־הסנאט על קשריו עם ברגמן. הוא סיפר כי הוא מועסק בעבודות ביטחון שונות בבתי־האבות של ברגמן.

סקארפונה סיפר כי הוא חבר הליגה ה־איטלקית־אמריקאית של ג'ו קולומבו, מ־ראשי הפשע המאורגן בניו־יורק. הוא גר בפנטהאוז שקיבל מברגמן. מוצאו ממייאמי בפלורידה, ולמרות גילו הגבוה (70 שנה) הוא עושה מפעם־לפעם עבודות ביטחוניות עבור ברגמן.

לדבריו בפני ועדת הסנאט, טילפן אליו ברגמן בספטמבר 1973 וביקשו לבוא לניו־יורק. הוא מכיר את ברגמן מזה תשע שנים. הוא טען כי אינו מכיר אישית את לנסקי, אם כי שמע שהוא בחור נחמד.

ועדת־הסנאט מאמינה כי סקארפונה מהווה את חוליית־הקישור שבין ברגמן לפשע המאורגן, וכי הוא היה גם ממונה על עניינים כספיים, אבל כל זאת יתברר — אם בכלל — בהמשך חקירות הסנאט.

בין שתי פרשיות אלו צצה פרשייה שלישית, שבה קשור ישירות סגן־נשיא ארה"ב נלסון רוקפלר, והדמויות המופיעות בה מקשרות בין ברגמן להולנדר.

דובר הסנאט של מדינת ניו־יורק, סטנלי סטיינגוט, העיד בפני ועדת־החקירה כי אספן־התרומות של המפלגה הרפובליקאית, שמואל האוסמן, הזמינו ב־מארס 1973 לבוא לפגישה עם רוקפלר וברגמן. האוסמן הוא גם אחד ממנהלי בית סורן של הולנדר. כאשר הגיעו למישרדיו של רוקפלר, שהיה אז מושל מדינת ניו־יורק, נכנס אליו האוסמן, ויצא בהודיעו כי רוקפלר מסרב להיפגש עם סטיינגוט.

דובר משטם רוקפלר הגיב על כך ב־אמרו, כי סגן־הנשיא לא אישר מעולם פגישה כזו ולא התכוון לה, ולכן היא לא יצאה לפועל. הדובר אמר גם כי אינו זוכר אם נושא הפגישה היה בעיות בתי־האבות.

מסתבר כי האוסמן היה איש־הקשר בין רוקפלר לקהילה היהודית של ניו־יורק, והיה מארגן עבורו פגישות־פתע כאלו ללא הודעה מוקדמת.

יושב־ראש ועדת־החקירה המיוחדת כבר הזמין את האוסמן לחקירה גם בנושא הפ־גישה שהיתה אמורה להתקיים עם רוקפלר, תוך ימים אחדים תדווח העיתונות האמ־ריקאית מה באמת קרה שם.

ארצות חמות. "הצרעת נמצאת בדרך־כלל בארצות חמות, כמו בכל ארצות אמ־ריקה הדרומית, הודו ואפריקה, אך נפ־געו בה חולים בצפון־אירופה (בנורווגיה היו כמה מאות מיקרים). אנו מכירים, בארץ, את כל חולי הצרעת שלנו.

"המחלה מתחילה עם סריחה, פוגעת במחזור־הדם ובמערכת־העצבים. המקומות בגוף, שנפגעו, מאבדים את תחושת ה־כאב. זוהי מחלה ממושכת מאד, וגם אם החולה אינו מקבל טיפול, עוברות שנים רבות עד למותו.

"החולים מקבלים את תתרופה חינם. אחרי בדיקות, ואחרי טיפול במשך כמה חודשים, נשלחים החולים לבתיהם. ב־בית־החולים הנסן, ליד ירושלים, מוחזקים כמה עשרות חולים. הם אינם מסוכנים לציבור, מבחינת ההדבקה, אך פשוט אין להם בית ואין להם לאן ללכת."

לדעתו של ד"ר ארנון, יש לתקן את התעויות שנעשו בתנ"ך ובמיסמכים עתי־קים, לגבי מגיפות הצרעת שפגעו, כב־יכול, ברבבות אנשים בכל הזמנים. ד"ר ארנון טוען שהצרעת אינה יכולה כלל להוות מגיפה, "מאחר שכימעט אין סי־כויים להידבק בה".

"שנית," הוא אומר, "לפני אלפי ואפי־לו מאות שנים, היו חולים בצרעת את האחריות למותם של המונים שהיו נפ־געים במחלה בלתי־מוכרת כלשהי. היום, הצרעת היא מחלה שאינה מדאיגה אותנו כלל."